

Aan het lid van Provinciale Staten
Mevr. A. Bakker

Onderwerp Beantwoording Statenvragen van SP over artikel 'Burger sponsort
smeerpijp'

Dossiernummer	K20830
Documentnummer	2024-048864
Datum GS	23 april 2024
Behandelaar	A.J. Katerborg
Telefoonnummer	0652761796

Geachte mevrouw Bakker,

Hierbij beantwoorden wij uw vragen over het artikel 'Burger sponsort smeerpijp', zoals door u gesteld in de brief van 11 februari 2024.

- 1. In het artikel wordt aangegeven dat er al acht jaar wordt gesproken over hoe de VKA-kosten precies verdeeld moeten worden? Klopt dit? Welke afspraken over kosten zijn er in het verleden gemaakt bij de aanleg van de VKA? Zijn de afspraken in de loop der jaren (vanaf 1977 tot nu) aangepast/veranderd? Kunnen wij hierover een tijdelijk ontvangen?**

Sinds de rechtszaak tussen de aangesloten bedrijven en het waterschap Hunze & Aa's 8 jaar geleden over de VKA wel of niet als publieke taak van het waterschap gezien moet worden, zijn er gesprekken gevoerd over de toekomstige eigendomssituatie van de VKA. Ook is er nader in kaart gebracht wat de te verwachten exploitatiekosten voor de toekomst bij benadering bedragen. De Provincie heeft in 2021 de intentieovereenkomst ondertekend met de bedrijven en het waterschap. In de intentieovereenkomst zijn afspraken gemaakt om gezamenlijk tot een oplossing te komen (in de vorm van een sluitende exploitatie, vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst). Afgesproken is dat waterschap en provincie in overleg gaan over de toekomstige eigendomssituatie van de VKA, waarbij het uitgangspunt is dat het eigendom wordt overgedragen aan een andere partij. De laatste jaren is dit gevorderd tot het opstellen van (concept)contracten met als uitgangspunt dat de provincie de VKA terugneemt van het Waterschap (nadat is gebleken dat er geen andere geschikte partij bereid was om de VKA over te nemen) en dat de aangesloten bedrijven alle kosten voor de exploitatie en het onderhoud van de VKA gaan dragen. Sinds medio 2023 speelt de discussie over de exacte verdeling van die kosten tussen de bedrijven. Een tijdelijk met exacte gegevens over de verdeling van de kosten tussen bedrijven en de overheid inzake de VKA vraagt een uitgebreid archiefonderzoek. Dat is nu niet uitgevoerd gezien de tijd die daarmee gemoeid is. Wel is duidelijk dat in de beginjaren van de VKA (jaren 70 en 80) er sprake was van een dekkende bijdrage vanuit de aangesloten bedrijven. Vanwege het afkoppelen van bedrijven door toegenomen eigen zuiveringen van de bedrijven en het verdwijnen van bedrijven werd de bijdrage van de resterende bedrijven in totaal te laag om de exploitatiekosten te dekken.

Over de meest recente jaren kunnen we zeggen dat het waterschap op basis van heffingen de kosten heeft doorberekend aan de bedrijven, maar dat ook dit niet voldoende was om de exploitatie sluitend te krijgen. Met de huidige contractuele opzet wordt dit rechtgetrokken. Bedrijven gaan nu alle kosten die er gemaakt moeten worden voor onderhoud en vervanging betalen, ook wanneer er bedrijven afhaken zoals onlangs de glasvezelfabriek in Hoogezand.

- 2. Nadat de rechter in 2016 heeft geoordeeld dat het onrechtvaardig is dat ingezetenen van het waterschap moeten bijdragen aan de VKA, terwijl alleen bedrijven er gebruik van maken, is er tot op de dag van vandaag nog niets veranderd en dragen inwoners van het waterschap gezamenlijk meer bij dan de bedrijven. De SP-fractie vindt dit een absurde situatie. Hoe lang gaat het college nog wachten tot dat de bedrijven eruit komen samen? In het artikel geeft gedeputeerde Emmens aan dat de provincie de druk niet gaat opvoeren, maar gevraagd hebben aan het waterschap en de bedrijven om op te schieten. Wat houdt dat opschieten precies in, in de ogen van de gedeputeerde? Een maand, binnen een half jaar, binnen een jaar, nog eens acht jaar?**

De rechtbank heeft geoordeeld dat het geen publieke taak is van het waterschap om de VKA in stand te houden maar dat het hier gaat om een private dienstverlening. Aan de bedrijven is door de Provincie en het Waterschap de ruimte geven om gezamenlijk tot een kostenverdeling te komen. Indien zij hier niet uitkomen zal er door de provincie een verdeling vastgesteld worden die opgenomen wordt in de te ondertekenen contracten. Daar moet dan een besluit over genomen worden door GS. Deze kostendeling is dan van kracht zodra de overname van de VKA door de provincie Groningen een feit is.

- 3. Dijkgraaf ten Brink geeft aan dat hij er voorspelt dat dit jaar, of uiterlijk 2025, de overdracht plaatsvindt van de VKA. Is het college het met Dijkgraaf Ten Brink eens? Of denkt het college, net als de SP-fractie, dat dit misschien iets wat naïef is omdat we te maken hebben met bedrijven die deze extra kosten het liefst zo lang mogelijk niet op zich willen nemen.**

Het college is het eens met Dijkgraaf Ten Brink. Kanttekening die hierbij geplaatst moet worden is dat er juridisch nog enkele zaken uitgezocht moeten worden waarmee het precieze moment van overdracht nog onzeker is.

- 4. Wat gaan het waterschap en de provincie doen wanneer de bedrijven er uiteindelijk niet uit komen? Hoeveel ruimte/tijd krijgen ze? Wanneer gaan er eventuele consequenties spelen? Waarom komen het waterschap en/of de provincie niet zelf met een regeling i.p.v. het wachten op de bedrijven die geen enkel belang hebben bij snelheid.**

Zie het antwoord bij vraag 2. Dit voorstel zal medio 2024 aan de bedrijven worden voorgelegd. Hierbij zal een uiterste termijn gesteld worden waarbinnen hiermee ingestemd moet worden. Een uiterste consequentie zal zijn dat het waterschap de dienstverlening van de VKA staakt binnen een redelijke termijn.

- 5. In het artikel wordt aangegeven dat de provincie voornemens is om de eigenaar van de VKA te worden. Moet dit besluit nog voorgelegd worden aan de Provinciale Staten of valt dit onder de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten?**

Vanwege de benodigde uitgaven aan exploitatiekosten van de VKA is voor de overname van de VKA een besluit van Provinciale Staten nodig (budgetrecht).

- 6. Wanneer de bedrijven eruit zijn en de provincie uiteindelijk de eigenaar wordt, welke risico's zijn daarmee gemoeid? Is er voor deze risico's ook geld gereserveerd? En waar komt dat geld vandaan? Is dat gemeenschapsgeld of stoppen de bedrijven gezamenlijk geld in een fonds om de eventuele risico's (bv lekkage van de pijp door een gasbeving) te dekken?**

Alle exploitatiekosten worden gedekt door de jaarlijkse voorschotten van de bedrijven. Indien kosten hoger of lager uitvallen zal hier een verrekening plaatsvinden per jaar. Hier horen ook de kosten van calamiteiten en andere risico's bij. Dit wordt vastgelegd in de te ondertekenen overeenkomsten. In de contracten zijn alle mogelijke risico's gedurende de exploitatie verwerkt in de bijdragen die de aangesloten bedrijven moeten gaan betalen.

- 7. Is het de bedoeling dat de bedrijven de volledige kosten van het gebruik en onderhoud bekostigen of is de provincie zelf ook van plan bij te dragen?**

Ja, de bedrijven zullen de volledige kosten betalen. Wel kan het zo zijn dat de provincie moet voorfinancieren bij onverwachte uitgaven omdat de verrekening achteraf plaats vindt. Dus nee, de provincie is niet van plan zelf bij te dragen.

- 8. In het artikel geeft de secretaris-directeur van waterschap Hunze en Aa's lastige complicatie aan. Namelijk dat de bedrijven doordat ze deels of helemaal in buitenlandse handen zijn, waarschijnlijk eerst toestemming nodig hebben van hun buitenlandse moederconcerns voordat ze kunnen besluiten hoeveel ze gaan bijdragen aan de VKA. Is het college het met de SP eens dat deze buitenlandse moederconcerns er niet zitten voor hun medewerkers en de inwoners van onze provincie, maar vooral bezig zijn met geld verdienen? Zo niet, kan het college aangeven hoe zij ertegenaan kijkt?**

Het college deelt uw zorg over de betrokkenheid van buitenlandse moederconcerns met hun Nederlandse werknemers niet. We hebben in onze provincie veel vestigingen van buitenlandse bedrijven die zeer betrokken zijn bij hun werknemers en van grote waarde zijn voor onze regionale economie.

- 9. Is de bovenstaande complicatie, die nu duidelijk naar voren komt bij deze kwestie een bevestiging voor het college dat het goed zal zijn wanneer we in onze provincie vooral inzetten op bedrijven die geen moederconcern in het buitenland hebben? En bedrijven die mens en omgeving boven winst plaatsen? Als het college het hier mee eens is, hoe gaat zij dit regelen/garanderen?**

Nee, wij delen deze mening niet en wij zijn dan ook niet voornemens om ons afwerend op te stellen tegen buitenlandse bedrijven die ons economisch ecosysteem kunnen versterken.

- 10. Wanneer de provincie eigenaar wordt van de smeerpomp, hoe gaat zij er dan zorg voor dragen dat de bedrijven die lozen op deze pomp ook echt geen stoffen lozen die grote schade veroorzaken in ons Wereld Erfgoed Waddenzee? Naast dat**

deze stoffen schadelijk zijn voor het leven in de Waddenzee, ziet de SP ook het belang is voor een gezonde en schone werkomgeving van alle medewerkers die werken bij de bedrijven. Is het college dit met de SP eens en hoe gaat zij dit handhaven? Is het college hierover bv. ook in gesprek met de OR's van de bedrijven?

Met het van eigenaar wisselen van de VKA verandert er niets aan het bevoegd gezag (de provincie Groningen) voor, de controle op en handhaving van de lozingen van de bedrijven op de VKA. Het Rijk is en blijft bevoegd gezag voor de lozing op de Eems.

Desondanks heeft de Omgevingsdienst Groningen (verder ODG) in het kader van motie 75 een plan van aanpak opgesteld voor het inventariseren en het actualiseren van de vergunningen van bedrijven die op de VKA lozen. Doel is dat het milieu zo beperkt mogelijk wordt belast. Naar verwachting wordt dit plan van aanpak in april opgeleverd. Het college ziet net als de SP het belang van een gezonde en schone (werk)omgeving. In het kader van motie 75 wordt door de GGD een gezondheidskundige beoordeling uitgevoerd en indien nodig ook een eco-toxicologisch onderzoek. Verder wordt gekeken hoe met het uitvoeren van bioassays de effecten van een toxicologische mix op flora en fauna kan worden onderzocht. Hierover bent u geïnformeerd per statenbrief "Voortgang toezeggingen ingetrokken motie 75". Kortom er wordt breder gekeken dan naar de gezonde en schone werkomgeving van medewerkers die werken bij de bedrijven.

Het toezicht op en de handhaving van de arbeidsomstandigheden ligt bij de Nederlandse Arbeidsinspectie (Ministerie van SZW). Het college ziet het niet als haar taak om hierover in gesprek te gaan met de OR's van de bedrijven .

11. De SP-fractie is ook benieuwd of er geen andere oplossingen zijn waar bedrijven in kunnen investeren, zodat deze VKA geheel overbodig wordt omdat het lozen van afvalwater niet meer nodig is, doordat de bedrijven andere technische oplossingen hebben toegepast. Ziet het college hiervoor mogelijkheden en kan zij hierin mogelijk ondersteunen richting de bedrijven? Vinden hierover al gesprekken plaats?

Voor alle aangesloten bedrijven geldt dat gestart is met een traject om te komen tot herziening/vernieuwing van de vergunning. In dit proces heeft ook het toepassen van BBT (Best Beschikbare Techniek) onze aandacht. Zie ook de beantwoording van vraag 10.

12. Het lijkt ons niet meer dan logisch dat de bedrijven met terugwerkende kracht de door de inwoners van waterschap Hunze en Aa's betaalde kosten van de smeerpijp, teruggeven aan het waterschap, zodat zij deze weer de inwoners kan verrekenen. Is het college dit met de SP eens? Is dit iets wat ook besproken is met de bedrijven?

Nee. De provincie heeft geen rol/bevoegdheid in afspraken tussen de bedrijven en het waterschap.

Afsluitend

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Groningen, 23 april 2024

Gedeputeerde Staten van Groningen:

René Paas, voorzitter

Johan Koopmans, loco-secretaris